LUPUL CEL NĂZDRĂVAN ȘI FĂT-FRUMOS

A fost odată ca niciodată etc.

A fost un împărat și o împărăteasă. Ei aveau trei copii. Mai aveau pe lângă palaturile lor o grădină foarte frumoasă. Și atât de dragi îi erau florile acestui împărat, încât însuși cu multă tragere de inimă le plivea și îngrijea de grădină. În fundul acestei grădini crescuse un măr cu totul și cu totul de aur. Împăratul nu mai putea de bucurie că în grădina sa se află un așa pom cum nu se găsea în toată lumea. Se tot întorcea pe lângă dânsul și se tot uita pe de toate părțile la el, de i se scurgeau ochii. Când, într-o zi, văzu că pomul înmugurește, înflorește, se scutură florile și roadele se arată; apoi spre seară dă în pârguială. Îi zâmbea mustața împăratului și îi lăsa gura apă, când se gândea că a doua zi o să aibă la masa sa mere de aur, lucru ce nu se auzise până atunci.

A doua zi nu se luminase bine de ziuă, și împăratul era în grădină ca să vază merele cele aurite și să-și împace nesațiul ce avea de a se uita la dânsele. Dară rămase ca ieșit din minte, când, în loc de mere coapte aurii, văzu că pomul înmugurise din nou, iară merele nicăieri. Încă fiind acolo, văzu cum înflorește pomul, cum îi cade florile și cum roadele se arată iarăși.

Atunci îi mai veni inima la loc și se mulțumi a aștepta până a doua zi. În ziua următoare, ia merele de unde nu e. S-a supărat împăratul, nevoie mare, și porunci la paznici să se puie să prinză pe hoți. Dară ași! unde e pomana aia!

Pomul înflorea în fiecare zi, se scuturau florile, rodul creștea și seara da în pârg. Noaptea se cocea. Oarecine venea atunci și le lua, fără să prinză de veste oamenii împăratului. Pare că era un lucru făcut: acel cineva care lua merele își bătea joc și de împăratul și de toți paznicii lui. Acestui împărat acum nu-i mai era că nu poate avea mere aurite la masa lui, ciuda cea mai mare era că nici pârga acestui pom nu o văzuse măcar. Aceasta îl întristă până într-atâta încât p-aci era să se scoboare din scaunul împărăției și să-l dea celui ce se va lega a prinde pe hoț.

Fiii acestui împărat, pasămite că-i simțiră gândul, căci veniră înaintea lui și-l rugară să-i lase a pândi și ei. Mare fu bucuria împăratului când auzi din gura fiului său celui mai mare legătura ce făcea de a pune mâna pe hoț. Le dete, deci, voie, și ei se puseră pe lucru. Pândi în ziua dintâi fiul cel mare; dară păți rușinea ce pățise și ceilalți pândari din naintea lui.

A doua zi pândi și cel mijlociu; dară nici el nu fu mai breaz, ci se întoarse la tatăl său cu nasul în jos.

Ei spuseră că până la miezul nopții o duc cum o duc, dară că după aceea nu se pot ține pe picioare de piroteala ce-i apucă și cad într-un somn adânc, și nu mai știu nimic.

Fiul cel mai mic asculta și tăcea. Apoi, după ce sfârșiră de spus frații cei mai mari ce li se întâmplase, se ceru și el de la tată-său ca să-l lase să pândească și el. Cât de trist era tată-său pentru că nu se găsea nici un voinic care să-i prinză pe hoții merelor, râse când îl auzi. Iară după multe rugăciuni se înduplecă. Atunci fiul cel mai mic se pregăti de pândă.

Cum veni seara, își luă tolba cu săgețile, arcul și paloșul, și se duse în grădină. Își alese un loc singuratic și depărtat de orice pom și de zidari, astfel ca să n-aibă de ce se rezema. Se hotărî a sta în picioare pe un trunchi de pom tăiat, astfel încât când i-ar veni somn și ar moțăi, să cază jos și să se deștepte. Așa făcu, și după ce căzu de vro două ori, i se sperie somnul și rămase treaz și nebântuit de piroteală.

Când, colea despre ziuă, când somnul e mai dulce, auzi un fâlfâit ca de un stol de paseri că se apropie.

Trase cu urechea și simți că cineva jumulește pomul de mere. Scoase o săgeată din tolbă, o așeză la arc și, trac! trase o săgeată și nu se făcu nici o mișcare. Trac! mai trase una și iarăși nimic. Când trase cu a treia, fâlfâitul se auzi din nou și el pricepu că stolul de păsări trebuie să fi zburat. Se apropie de mărul de aur și văzu că hoțul n-avusese timp a lua toate merele. Luase ce luase, dară tot

mai rămăsese. Stând el acolo, i se păru că vede lucind ceva pe jos. Se plecă și ridică acel ceva ce lucea. Când, ce să vezi d-ta? două pene cu totul și cu totul de aur.

Cum se făcu ziuă, culese câteva mere, le puse pe o tipsie de aur, și cu penele la căciulă se duse de le înfățișă tatălui său.

Împăratul văzând merele, mai-mai era să-și iasă din minți, de bucurie; dară își ținu firea. Puse de strigă prin toată cetatea că fiul său cel mic a izbutit să aducă mere și să și afle că hoțul este o pasăre.

Făt-Frumos zise tatălui său să-i dea voie acum să caute și pe hoț. Tatăl său nu mai voia să știe de hoț, deoarece i-a ajutat Dumnezeu să vază merele cele atât de mult dorite.

Dară fiul cel mic al împăratului nu se lăsă numai pe aceea, ci stărui până ce împăratul îi dete voie să meargă a căuta și pe hoț. Se găti de drum; iară când fu a pleca, își scoase penele cele de aur de la căciulă și le dete împărătesei, muma lui, ca să le poarte ea până s-o întoarce el.

Luă haine de primeneală și bani de cheltuială, își atârnă tolba cu săgețile la spate, paloșul la coapsa stângă, și, cu arcul într-o mână și cu alta de gâtul credinciosului său, porni la drum. Și aide, și aide, merse cale lungă depărtată, până ce ajunse în pustietate. Aci făcu popas și sfătuindu-se cu robul său cel credincios, găsi cu cale să apuce spre răsărit. Mai călătorind ei o bucată bună, ajunse la o pădure deasă și stufoasă. Prin bungetul ăsta de pădure mergând ei pe dibuitele, căci altfel era peste poate, zăriră în depărtare un lup groaznic de mare și cu fruntea de aramă. Îndată se și gătiră de apărare. Când fură aproape de lup de o bătaie de săgeată, puse Făt-Frumos arcul la ochi.

Văzând lupul una ca aceasta, strigă:

— Stăi, Făt-Frumos, nu mă săgeta, că mult bine ți-oi prinde vreodată.

Făt-Frumos îl ascultă și lăsă arcul în jos. Apropiindu-se lupul și întrebându-l unde merge și ce caută prin astfel de

păduri nestrăbătute de picior de om, Făt-Frumos îi spuse toată întâmplarea cu merele din grădina tatălui său, și că acum merge să caute pe hoț.

Lupul îi spuse că hoțul era împăratul păsărilor. Că el când venea a fura merele, aduna pasările cele mai agere la zbor și cu ele în stol venea de le culegea. Că acea pasăre se află la împărăția de la marginea acestei păduri. Îi mai spuse că toată megieșia se vaită de furturile ce face ea poamelor de prin grădini, și le arătă drumul cel mai apropiat și mai lesnicios. Apoi, dându-i un merișor frumos la vedere, îi mai zise:

— Ține, Făt-Frumos, acest merișor. Când vei avea trebuință de mine vreodată, să te uiți la el, să gândești la mine și eu îndată voi fi acolo.

Făt-Frumos primi merișorul și-l băgă în sân, apoi, luându-și rămas bun, porni cu credinciosul său și, străbătând desișurile pădurii, ajunse la cetatea în care se afla acea pasăre.

Cercetă prin cetate și i se spuse că împăratul locului aceluia o ține într-o colivie de aur în grădina sa.

Aceasta îi fu de ajuns a ști.

Dete câteva târcoale curții împărătești și luă aminte la toate amănunturile ce înconjura curtea. Cum se făcu seară, veni cu credinciosul său și se pitulă la un colț, așteptând acolo până se liniștiră toți cei din curte. Apoi credinciosul lui puindu-se piuă, Făt-Frumos se urcă pe dânsul; d-aci pe coama zidului, și sări în grădină. Când puse mâna pe colivie, o dată țipă pasărea și, cât ai zice mei, se văzu înconjurat de o mulțime de paseri, care mai mici, care mai mari, țipând pre limba lor. Și atâta larmă făcură, încât se deșteptară toți slujitorii împărătești. Și viind în grădină, găsiră pe Făt-Frumos cu colivia în mână și pasările dându-se la el să-l sfâșie, iară el apărându-se.

Puseră slujitorii mâna pe el și-l duseră la împăratul, carele și dânsul se sculase să vază ce se întâmplase.

Cum îl văzu împăratul, îl și cunoscu; apoi prinse a-i zice:

— Îmi pare rău, Făt-Frumos, de această întâmplare. De ai fi venit cu binele, sau cu rugăciuni, să-mi ceri pasărea, poate m-aș fi înduplecat să ți-o dau de bunăvoia mea; dară acum, prins cu mâna în sac, cum se zice, după datinile noastre, cu moarte trebuie să mori. Și numele îți va rămânea pângărit cu ponosul de tâlhar.

— Această pasăre, luminate împărate, răspunse Făt-Frumos, ne-a jefuit de mai multe ori merele de aur din pomul ce are tătâne-meu în grădina sa, și de aceea am venit să pui mâna pe hoț.

— Poate să fie adevărat ceea ce spui tu, Făt-Frumos, dară la noi, împotriva datinelor noastre eu n-am nici o putere. Numai o slujbă însemnată făcută împărăției noastre te poate scăpa și de ponos și de moarte.

— Spune ce slujbă să-ți fac, și mă voi încumeta.

— De vei izbuti să-mi aduci iapa cea sireapă ce este la curtea împăratului meu vecin, vei scăpa cu fața curată, și-ți voi da pasărea cu colivia.

Făt-Frumos primi. Și chiar în acea zi și plecă cu credinciosul său rob.

Ajungând la curtea împăratului vecin, luă cunoștință de iapă și de împrejmuirea curții. Apoi, cum veni seara, se așeză cu credinciosul lui la un colț de curte, unde i se păru a fi un loc de pârleaz.

El văzuse iapa cum o plimbau doi slujitori, și se minună de frumusețea ei. Ea era albă, avea căpăstrul aurit și împodobit cu pietre nestemate, de lumina ca soarele.

Pe la miez de noapte, când somnul este mai dulce, Făt-Frumos zise credinciosului său de se puse piuă, iară el se urcă pe dânsul, apoi pe zid și sări în curtea împăratului. Merse pe dibuitele și în vârful degetelor, până ce ajunse la grajd; și, deschizând ușa, puse mâna pe căpăstru și trăgea iapa după dânsul. Cum ajunse iapa la ușa grajdului, unde nincheză o dată de haui văzduhul și urlă toată curtea și palaturile. Îndată săriră toți cu totul, puseră mâna pe Făt-

Frumos și-l duseră la împăratul, carele și el se sculase. Acesta, cum îl văzu pe Făt-Frumos, îl și cunoscu.

Îl înfruntă pentru fapta cea mișelească ce era să săvârșească, și-i spuse că datinele țării sale dă morții pe furi, și că împotriva acelor datine el n-are nici o putere.

Făt-Frumos îi spuse drept toată șiritenia cu merele, cu pasărea și cu cele ce îi zisese să facă împăratul, vecinul său.

Atunci împăratul îi zise:

— De vei putea, Făt-Frumos, să-mi aduci pe Zâna Crăiasa, poate că vei izbuti să scapi de moarte și să-ți rămâie numele nepătat.

Făt-Frumos se încumese și, luând pe credinciosul său cu sine, plecă. Pe drum își aduse aminte de merișor. Îl scoase din sân, se uită la dânsul și se gândi la lup. Și cât te-ai șterge la ochi, lupul fu aci.

— Ce poftești, Făt-Frumos? îi zise.

— Ce să poftesc, îi răspunse el. Iaca, iaca, iacă ce mi s-a întâmplat. Cum să fac eu acum să mă întorc cu ispravă bună?

— De asta îți este? Las’ pe mine, că treaba este ca și sfârșită.

Și porniră câteșitrei spre Zâna Crăiasa.

Când fură aproape de Zâna Crăiasă, făcură popas într-o pădure de unde se vedea palaturile cele strălucite ale zânei. Se învoiră ca Făt-Frumos și cu credinciosul său să aștepte la tulpina unui copac bătrân, până s-o întoarce lupul.

Și mândre palaturi mai avea zâna, măre. Însuși lupul se miră de frumusețea și de rânduiala cea bună ce era p-acolo. Cum ajunse, făcu ce făcu și se furișă în grădină.

Ce să vezi d-ta? Nici un pom nu mai era verde. Le căzuse frunza, și crăcile, și rămurelele, de erau ca despuiați. Pe jos, frunzele căzute erau făcute scrum de uscăciune. Numai un stuf de trandafiri mai era înfrunzit și plin de boboci, unii în floare și alții deschiși. Ca să ajungă până la

dânsul, lupul trebui să meargă în vârful degetelor ca să nu fâșie frunzetul cel uscat, și se ascunse în acel crânguleț înflorit. Stând el acolo și pândind, iată că iese Zâna Crăiasă din palaturi, însoțită de douăzeci și patru de roabe, ca să se plimbe prin grădină.

Când o văzu lupul, p-aci, p-aci era să uite pentru ce venise și să se dea de gol; dară se stăpâni. Căci era așa de frumoasă, cât nu s-a mai văzut și nu se va mai vedea pe fața pământului. Avea un păr, nene, cu totul și cu totul de aur. Cosițele ei lungi și stufoase, de-i bătea pulpele. Când se uita la cineva cu ochii ei ceia mari și negri ca murele, îl băga în boale; avea niște sprâncene bine arcuite, de pare că erau scrise, și o pieliță mai albă ca spuma laptelui.

După ce dete câteva târcoale prin grădină cu roabele după dânsa, veni și la stuful de trandafir să rupă câteva flori. Când lupul, care era ascuns în crâng, odată se repezi, o luă în brațe și pe ici ți-a fost drumul. Iară roabele, de spaimă se împrăștiară ca puii de potârniche. Într-un suflet alergă lupul și o dete leșinată în brațele lui Făt-Frumos. Acesta, cum o văzu, se pierdu cu firea; dară lupul îi aduse aminte că e voinic, și-și veni în sine. Mulți împărați voise să o fure, dară se răpuseră.

Făt-Frumos prinsese milă de ea, și nu-i mai venea a o da altuia.

Zâna Crăiasă, după ce se deșteptă din leșin și se văzu în brațele lui Făt-Frumos, prinse a-i zice:

— Dacă tu ești lupul care m-a furat, a ta să fiu. Făt-Frumos îi răspunse:

— A mea să fii, nedespărțită până la moarte.

Apoi se înțeleseră la cuvinte, și spuse fiecare șiritenia istoriei sale.

Văzând lupul dragostea ce se încinsese între ei, zise:

— Lăsați pe mine, că toate le întocmesc eu după vrerea voastră.

Și plecară a se întoarce de unde veniseră.

Pe drum, lupul se dete de trei ori peste cap, și se făcu întocmai ca Zâna Crăiasă. Pasămite lupul era năzdrăvan.

Se vorbiră ei, ca credinciosul lui Făt-Frumos să stea cu Zâna Crăiasă la tulpina unui copaci mare în pădure, până se va întoarce Făt-Frumos cu iapa sireapă.

Ajungând la împăratul cel cu iapa, Făt-Frumos îi dete pre prefăcuta Zână Crăiasă. Cum o văzu împăratul, i se muie inima și prinse un dor de dânsa, de nu se poate povesti.

Împăratul îi zise:

— Vrednicia ta, Făt-Frumos, te-a scăpat și de ocară și de moarte. Acum te și răsplătesc pentru aceasta, dându-ți în dar iapa.

Cum puse mâna pe iapă și pe căpăstrul cel minunat, Făt-Frumos o luă la sănătoasa și, puind pe Zâna Crăiasă călare pe iapă, porni cu dânsa și trecu hotarele acelei împărății.

Împăratul adună numaidecât pe sfetnicii săi și purcese la biserică ca să se cunune cu Zâna Crăiasă. Când fu la ușa bisericii, prefăcuta Zână se dete de trei ori peste cap și se făcu iarăși lup, carele, clănțănind din colți, își arătă dinții rânjind către curtenii împăratului. Aceștia, cum văzură, deodată înghețară de frică. Apoi, după ce se mai dezmeticiră, se luară după dânsul cu chiote și cu uideo. Dară lupul, să te ții, pârleo! lungi pasul lupește, se duse, duluță, de nu mai dete cu mâna de dânsul. Și ajungând pe Făt-Frumos și pe ai săi, merse cu dânșii. Când fu aproape de curtea împăratului cel cu pasărea, făcură ca și la cellalt împărat. Lupul, schimbat în iapă sireapă, fu dus la împăratul, carele, văzând iapa, nu se mai știa de bucurie.

După ce primi cu multă omenie pe Făt-Frumos, împăratul acesta îi zise:

— Ai scăpat, Făt-Frumos, și de ponos și de moarte. Iară eu îmi voi ținea cuvântul împărătesc, și mulțumirea mea va fi pururea cu tine.

Porunci, și numaidecât i se dete pasărea, cu colivia ei cu tot. Și primind-o Făt-Frumos, își luă ziua bună și plecă. Ajungând în pădure unde lăsase pe Zâna Crăiasă, iapa și

pe credinciosul lui, porniră împreună către împărăția tatălui său.

Împăratul cel ce primise iapa porunci să iasă toată oastea lui și mai-marii împărăției sale la câmp, unde voia să li se arate călare pe iapa cea atât de vestită.

Când îl văzură ostașii, toți cu toții strigară:

— Să trăiești, împărate, că ai dobândit un astfel de odor! Să-ți trăiască și iapa, care te face să te arăți așa de măreț!

Și în adevăr, venea, nene, iapa cu împăratul pe dânsa, de nu-i da picioarele de pământ, ci parc-ar fi zburat.

Se luară la întrecere. Dară nici pomeneală nu era ca să se apropie cineva de această iapă, căci pe toți îi lăsă în urmă.

Când fu la o depărtare bună, o dată stătu iapa, trânti pe împărat, se dete de trei ori peste cap și se făcu iarăși lup, și o rupse d-a fuga, și fugi, și fugi, până ajunse pe Făt-Frumos.

Când fură a se despărți, lupul zise lui Făt-Frumos:

— Iată, de astă dată ți s-au împlinit toate poftele. Păzește-te în viața ta a nu mai pofti lucruri peste puterea ta, căci nu vei păți bine.

Apoi se despărțiră, ducându-se fiecare într-ale sale.

Ajungând la împărăția tatălui său și auzind că vine fiul său cel mic, îi ieși înainte cu mare, cu mic, ca să-l primească, după cum i se cuvenea.

Mare fu bucuria obștească când îl văzură cu soțioară cum nu se mai găsea pe fața pământului, și cu odoare cum nu s-a mai pomenit.

Cum ajunse, porunci Făt-Frumos și făcu un grajd măiestrit pentru iapă; iară colivia cu pasărea o puse în pălimarul despre grădină.

Apoi tată-său puse de se făcu pregătirile de nuntă. Și după câteva zile se cunună Făt-Frumos cu Zâna Crăiasă, întinse masă mare pentru bun și pentru rău, și ținură veseliile trei zile și trei nopți încheiate.

După care trăiră în fericire, fiindcă Făt-Frumos nu mai avea ce pofti. Și or fi trăind și astăzi, de n-or fi murit.

Iar eu încălecai p-o șea etc.

P. Ispirescu,
Legende sau basmele românilor, adunate din gura poporului,
București, 1882